

TORONTÁI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	120 dinár
Félévre	60 dinár
Hegyedévre	30 dinár
Egy órára	10 dinár
Egyes szám ára fél dinár	

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Obilježeva (Zápolya) utca 1.

Szerkesztőség telefonszáma 21
 Kiadóhivatal telefonszáma 2
 MEGJELNIK MINDENNAP, HETFO ÉS
 ÜNNEPEK UTANI NAPOK KIVÉTELEVEL.

Veliki Beeskerek, 1922.

LI. évfolyam, III. szám.

Csütörtök, május 18.

A miniszterek felelősségéről szóló törvény előkészítése.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —
 Beograd, máj. 16.

A törvényelőkészítő bizottság ma ülést tartott, amelyen a miniszterek felelősségére vonatkozó javaslatot tárgyalta. Több bizottsági tag a javaslat ellen beszélt. Lazity földművelési párti képviselő kifogásolja, hogy a mostani javaslat szerint ötven képviselő aláírása szükséges a miniszter vád alá helyezési indítványánál, holott eddig elég volt husz képviselő aláírása. Hosszas vita után és több változtatás elfogadása után a bizottság a javaslatot tizenhárom szavazattal hét ellenében elvben elfogadta.

Németország gazdasági helyzetének megvizsgálása.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —
 London, máj. 16.

A londoni lapok híradása szerint Murray John, az angol parlament tagja ma este Németországba utazik, hogy ott megvizsgálja a gazdasági helyzetet. A képviselő kiváló szaktudású gazdasz, aki számos könyvével és parlamenti beszédjeivel vonta magára a kormánykörök figyelmét. Ezen a réven esett reá a választás, hogy ily nagyfontosságú kiküldetést teljesítsen.

A választójogi törvény körüli vita.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —
 Beograd, máj. 16.

A dr. Marinkovity Voja által kidolgozott választójogi törvényjavaslat körül a vita egyre nagyobb hullámokat ver. Ma már az a helyzet, hogy az egész ellenzék egybetömörülve a javaslat ellen foglalt állást. Különösen nagy az elégedetlenség a javaslat azon szakasza miatt, amely előírja, hogy száz aláírás kell a képviselő jelölését kérő beadványhoz. Ezenkívül pedig egész légió más kifogást is hoz fel az ellenzék a javaslat ellen, ami a sorát, úgy látszik — megpecsételi.

Ijesztgetés Németország megszállásának hírével.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

London, máj. 16.

Wedgeweed az angol alsóházban megkérdezte, van-e tudomása az angol kormánynak arról, hogy a franciák csapatokat mozgósítanak német területek megszállása céljából arra az esetre, ha május harmincegyedikén nem fizetnek meg a kiszabott jóvátételi összeget. Cham-

berlain kijelentette, hogy a híresztelésekről tudomása van, azonban valótlannak tartja azokat. A francia kormány az angol kormányt hivatalosan nem értesítette ilyenü előkészületekről. Ily nagyfontosságú kérdésben Franciaország Anglia értesítése nélkül semmi esetre sem döntene.

Mandzsúria függetlenségét proklamálták.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Wien, máj. 16.

A „Times” értesülése szerint Csang-Csu-Lin, Mandzsúria kormányzója Mandzsúria függetlenségét proklamálta. A hír az Ázsiában

érdekelte európai hatalmaknál nyugtalanító hatást keltett. A diplomácia lázas munkája megindult, a megteendő intézkedések céljából.

A mai nemzetgyűlés.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, máj. 16.

A mai nemzetgyűlést délután öt órakor nyitotta meg dr. Ribár házelnök. Napirend előtt néhány kisebb jelentőségű interpellációra válaszoltak az egyes érdekelt miniszterek. Az interpellációk elintézése után a Ház a jövő ülés napirendjét állapította meg és a mai ülést nem folytatta, miután csak igen kevés képviselő jelent meg.

A népszövetségi tanács ülése.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

London, máj. 16.

Chamberlain, az angol alsóházzal közölte, hogy a népszövetségi tanács legközelebbi ülését szeptember negyedikén nyitják meg. Németország és Oroszország felvételének kérdése nem szerepel azon a napirenden, amelyet a szövetség főtítkársága megállapított. Az angol képviselőket még nem nevezték ki.

Dr. Korosec autonomisztikus blokkot létesít.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —
 Beograd, máj. 16.

A „Novosti” híradása szerint dr. Korosec szlovéniai és boszniai körútjának célja tulajdonképpen az, hogy egy autonomisztikus blokkot létesítsen, illetve annak híveket szerezzen. Ehhez a blokkhoz elsősorban dr. Spaho és csoportja csatlakoznék, föltéve, hogy a június tizenötödikére Szerajevóba összehívott muzulmán kongresszuson dr. Spahonak bizalmat szavaznak. Erős a remény, hogy Pribicevity, Ivanity, Trumbity és a demokrata képviselők egy jó része, valamint a horvát blokk néhány mérsékelt tagja szintén az autonomisztikus blokkhoz szegődnek. Hogyha dr. Korosecnek sikerül a tervezett blokkot létrehozni, úgy azt reméli, hogy a blokk idővel kormányképes is lehet. Dr. Korosec kijelentése szerint az autonomisztikus blokk politikája arany közepet lenne a horvát szélsőségek és a szerb centralisták politikája között.

Mit tehetett volna szegény?

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Páris, máj. 16.

Az orosz végrehajtó-bizottság utolsó ülésén heves jelenetek voltak, amelyekre a Troztkij ellen emelt vádak adtak okot. Troztkijt ugyanis azzal vádolták, hogy több mint harminc millió aranyrubel vagyont szerzett.

Uj készülődés a török vizeken.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

London, május 16.

A Chicago Tribune jelentése szerint a moszkvai és angorai kormány új flottaszerződést kötöttek, amely szerint Oroszország fekete-tengeri flottájának felét a török hadműveletek rendelkezésére bocsátja. Ilyenformán Kemal pasa flottája legalább négy csatahajóval erősödik, fele részben orosz, fele részben török legénységgel.

TÖZSDE

Május 16.

Beograd. Devizák: London 297, Páris 607, Genf 1300, Róma 35910, Prága 13260, Berlin 23875, Wien 0735, Bukarest 49-25, Budapest 9.

Zürich. (Zárlat.) Devizák: Berlin 185, Hollandia 20280, Newyork 524, London 2334, Páris 4737-50, Milano 2772-50, Prága 1000, Budapest 68, Zagreb 192-50, Varsó 0-13, Wien 00525, Osztrák bélyegzett 00550.

Wien. (Zárlat.) Devizák: Prága 18600, Zagreb 3525, Budapest 1250, Varsó 240, Milano 51100, Bukarest 6800, London 43100, Newyork 9700, Páris 90000, Zürich 188000, Berlin 3450, Amsterdam 372000.

Budapest. (Zárlat.) Valuták: Napoleon 3010, Angol font 350, Dollár 780-50, Frank 7125, Márka 279-50, Lira 4087-50, Osztrák korona 79250, Rubel 40, Lei 551, Sokol 1490, Dinár 1103, Lengyel márka 1925.

Devizák: London 3500, Berlin 27550, Róma 413750, Prága 149125, Sváje 15000, Zagreb 28150.

Az állampolgárság megszerzése Csehországban

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Wien, máj. 16.

Prágából érkezett értesülés szerint a cseh kormány törvényjavaslatot készít elő a az eddigi tíz évi határidőben megszabott honpolgárság megszerzését négy esztendőre szállítja le.

A kellő időpont csak nem akar megérkezni!

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Páris, máj. 16.

A Népszövetség tanácsa a pénzügyi bizottság jelentése alapján elfogadta az osztrák kormánynak április 18-án Ausztria ujjaépítésére vonatkozóan tett előterjesztését. Ezek szerint a tanács kimondta, hogy az osztrák belpolitikai viszonyok miatt a jelen pillanatban még nem érkezett meg a kellő időpont a pénzügyi tanácsnak Ausztriába való kirendelésére.

Az amerikai kölcsön

A kormány újabb ajánlatokat kapott

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, máj. 16.

A kormány a mai napon újból három kölcsönajánlatot kapott. És pedig Krabs amerikai ezredes bankjától, a Bertram és fia newyorki cégtől és a Pensilvania részvénytársaságtól. A Bertram és fia cég megbízottja Bertram Nyut ma Beogradba érkezett és átnyújtotta az ajánlatát, amely száz millió dollárra vonatkozik, kamatja hét százalékos. A bankcég készpénzben harminc millió dollárt fizetne ki és hetven millió anyagokban áll rendelkezésre. A Bertram-ajánlatnak főleg az az előnye, hogy az anyag megválasztásában az állam szabadon rendelkezhet. Ez a kölcsön huszonötöt — negyvenöt év alatt törleszhető és a cég mindössze csak azt a garanciát köti ki, hogy megbízottja az SHS állam monopoliáinak igazgatóságában tag legyen.

A nagyszámu és különböző ajánlatok a kormánynak rengeteg munkát és gondot okoznak. A döntés annál nehezebb, mintán a kölcsön kérdésébe a szkupstina is beleszól.

A horvát blokk új memoranduma.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, máj. 16.

Zagrebból jelentik: A horvát blokk vezetői tegnap értekezletet tartottak, amelyen 41 országgyűlési képviselő vett részt. Az ülésen Radics hosszú beszédében ismertette az SHS állam jelenlegi politikai hely-

Már megint magyarizálunk . . . !

Beeskerek, máj. 16.

Pribicevity miniszter vasárnap délutáni időzése alkalmával a beeskereki német párt küldöttsége is tiszteltette a miniszter előtt dr. Heinermann Alajos pártelnök vezérlete alatt. Ez alkalommal dr. Heinermann Alajos a németiség nevében (?) igen tendenciózus beszédet válogatott ki, amely mellett nem lehet szó nélkül elmenni. Sohasem voltunk hívei a fámadásoknak. Mindig a megértést hirdettük, a békés együttműködést a nemzetiségek között és a Torontál ötven éves fennállása alatt sohasem ragadtatta magát szélsőséges irányokba, még akkor sem, amikor a háboru kezdetén a gyűlölség nyomán derűborura mindenkit vádoltak.

Heinermann ékes beszédében azt a szellemes ötletét közölte a miniszterrel, hogy a helybeli összes magyar iskolák csakis egyedül a magyarok propagandája folytán lehetnek, mert hiszen az iskolák növendékei — egyes osztályokban 80 százalékig — németek. Kérte a minisztert további elmefuttatásában, hogy ezt a magyarizálást azonnal szüntesse meg.

Uram, Doktor! Az ön éleslátása egy a politikai téren, mint a betegre, ezek után komoly aggodalommal tölt el engem. Ez a — hogy szépen fejezzem ki magam, komprimált naivság. a mellyel Ön fizetelemért panaszát előadta, újabb szomorú bizonyossága annak, hogy a mai felfordult világban minő éleslátású emberek

szület, azután pedig Drinkovity és Kosutity képviselőkkel egyetemben javaslatot tett egy memorandum kidolgozására, melyet az európai hatalmakhoz intéznének. A memorandum többek között ezeket tartalmazná:

Genuában nem engedték szóhoz jutni a horvátokat s így a konferencián a horvátok meghallgatása nélkül tárgyaltak az SHS állam nevében, valóságban pedig csak a szerbek képviselői voltak ott jelen. Azonkívül a Kumanudi-féle, Csicserinhez intézett válaszlevél teljesen misztifikáción alapszik és hamis beállításban tünteti fel a horvátokat. Ezért a horvát blokk külön jegyzéket intéz Csicserinhez, melyben helyreigazítja Kumanudi tévedéseit.

Másodszor a horvát blokk önkormányzatot követel azon nemzetiségeknek, amelyek az állam valamelyik vidékén többségben vannak. A horvát blokk követeli a nemzeti kisebbségek teljes kulturális szabadságát. Az SHS királyságban eddig nem bántak úgy a nemzetiségekkel, ahogy azok mint ezredéves ottlakók megérdemelnék. Így a Balkán legrégebbi lakóit, az arnautákat

kerültek a tömegek élére vezetőkné.

Ma, amikor magyarnak lenni éppen nem jelent előnyt, sőt — átellenben!

Ma, amikor a régi osztrák regime minden bűnéért a magyarság bűnhődik, ön még mindig azt hiszi — oh aradáci-utcai Rip van Vinkle, hogy a Jogaszen, Kanaszén és Betyaren nemzetiségéhez tartozni előnyt jelent. Hogy az emberek törnek magukat azért, hogy erőnek-erejével magyaroknak nézzék őket? Uram, Doktor, Kléber mondása Napoleonhoz, Önre is illik, de kissé megfejelve. Ön nagy, mint a világ — de kicsike ebbé a világba!

Végeredményben nem kell a dolgot olyan tragikusan venni, mert hiszen ha Heinermann Alajos alaposan föl is állt a nagyképiesség számolyára, azzal együtt se olyan magas, hogy agyonverhesse onnan az igazságot. Nem kutattam, de biztosra merem venni, hogy az igazságot szerető német polgártársak éppen olyan esodálkozással hallgatták Heinermann barátunk vasárnapi szűzbeszédét, mint mi és mint biztosan maga a miniszter is, akit elég tapintatlanul figyelmeztett arra, hogy egy kilenc hónap előtti memorandum állapota még mindig csak — örvendetes! És hogy cikkeskémét némi magvas tanulsággal is fejezzem be, engedje szíves figyelmébe ajánlanom Székács apó epigrammáját: „Harsányan hadonászva beszélsz piaci dolgot. — Zug a harangzó a tornyon: — a templom üres!” Jász.

elnyomják, a Duna-mentén ezer év óta lakó magyaroknak, a törököknek és a németeknek sincsen sokkal jobb helyzetük.

Végül tiltakozik a horvát blokk az állam kerületi beosztásával Horvátországot ért sérelmek miatt.

A horvát blokk memorandumát előbb nagygyűlés elé viszik és csak azután határoznak a továbbítása felett.

Keresztény üldözések Kisásziában.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Páris, máj. 16.

A Kisásziában lakó keresztények nyomasztó helyzetéről egyre sürűbben érkeznek jelentések és panaszok a pápához. Párisi lapok híradása szerint a pápa emiatt rövid időn belül felhívást intéz a világ katolikusaihoz, hogy kísérjék figyelemmel és részvétellel a kisásziai keresztény kisebbségek sorsát.

London, máj. 16.

Chamberlain az angol alsóházban kijelentette, hogy Curzon lord a francia, az olasz és az amerikai kormányhoz javaslatokat küldött,

amelyekben a kisásziai kereszténykisebbségeken elkövetett kegyetlenkedések miatt az angorai kormány ellen az azonnali vizsgálat megindítását sürgeti.

HIREK

Uj házsámtáblák. A mostani házsámtáblák harminc, vagy annál is több éve készültek és az azóta a különböző utcákban épült új házak mindig a következő folyószámot kapták, ami a tájékozást megnehezíti. Emiatt legtöbb panasz merült föl az orvosok részéről. A városi tanács ezen a bajon úgy akar segíteni, hogy a város területén lévő házakat új tájékozási számokkal látja el. És pedig az utca egyik oldalán lesznek a páros, a másik oldalán a páratlan számok. Ezáltal az eligazodás teljesen egyszerűvé válik. A régi, a kataszteri számot is mutató mostani táblácskákat a városi tanács egyelőre még meghagyja a házakon, miután azok szoros összefüggésben vannak a kataszterrel és az adókönyvekkel is. Az új házsámtáblákkal egyuttal az utca nevével mutató mostani primitív táblácskákat is kicseréli a város, tetszetős formájú, emailrozott táblákkal. Az új táblák készítését a suboticai címtáblakészítő-gyár vállalta magára. A házak összeírását hétfőn, május huszonkettedikén kezdi meg a városi hivatalnok.

Az új budapesti SHS főkonzul. Budapestről jelentik, hogy a minisztertanács tudomásul vette Zsivkovity Traján főkonzulkan budapesti SHS főkonzullá való kinevezését és okmányainak beérkezéig elismerte főkonzulkan.

Az angol trónörökös balesete. Londonból jelentik: A Japánból visszatért trónörökös ünneplésére lovas polójátékot rendeztek, amelyen a trónörökös játékközben a szemén megsérült.

Oroszország új éhínség küszöbén. Wieni jelentések szerint az európai Oroszország délkeleti részén sáskapusztítás következtében több mint tízenegy millió hektár termőföldön nem lesz termés. Oroszország új kimondhatatlan nyomorúság előtt áll.

Katonai ipariskola Kragujevácon. Ez év szeptember elsején Kragujevácon katonai ipariskola létesül, melynek tanítványai nemcsak hogy szakavatott oktatókat kapnak, hanem tanulmányi idejük befejeztével egyuttal eleget tettek a katonai szolgálatnak is. Az iskolába való felvételért minden 12—15 év közötti fiu kérvényezhet, vallásra vagy nemzetiségre való tekintet nélkül. A tanulási idő hat év, mely idő alatt a tanuló valamelyik ipari ágon kívül az államnyelvet, valamint külföldi, az ipari és kereskedelmi, valamint az általános társadalmi életben egyaránt fontos és hasznos, tantárgyakat sajátít el. A tanulási idő alatt rendes napidíjat kap a tanuló. Részletesebb adatok a városi főjegyzői hivatalban (régii város-háza I. emelet 2. ajtó) tudhatók meg.

Türhetetlen drágaság Wienben. A wien-i füzsdén a katasztrófális árfolyamjegyzések valóságos pánikot idéztek elő. Az élelmiszer árak rohamosan felszöktek és további drágulás várható.

Az osztrák kormány a király esküvőjén. Az osztrák köztársaság kormánya érintkezésbe lépett a beogradi kormánnyal abban az irányban, hogy szeretné képviseltetni magát a király esküvőjén. A kormány a napokban határoz a válasz ügyében.

Átutalások, hitellevelek és csekk az összes bel- és külföldi piacokra, valamint **valutabiztosítások** árukitételre kaphatók — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a **Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál** (Srpska Zadrúzna Banka D. D.), Veliki Beeskerek. — Telefon 43. és 47.

Passziójáték a lá Oberammergan Magyarországon. Budapestről jelentik: A bükkvidéken, Mikófalván, oberammergani mintára pünkösdi vasárnapján passziójátékokat fognak rendezni. Erre a célra nagy apparátussal egy óriási cimfiteátrális nézőteret építenek négyezernél több ülőhellyel és hetvenkét páhollyal.

Átutalásokat és csekk kiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — **Wien, Prága, Budapest, Berlin, Temesvár,** valamint a többi külföldi piacra újból eszközöl a **Nagybeeskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek,** Korona-szálló épület. Telefon 16. szám.

Székrekedés. Cser, bécsi tanár, a gyomor- és bélbajok hírneves szakorvosa, a „**FERENC JÓZSEF**”-kese-rüvizet igen gyakran rendelte s mindig kielégítő eredményeket ért el.

Női és férfi szalmakalapok ismét nagymennyiségben érkeztek, melyek már 35 dinártól feljebb Bukovác István divatruházában kaphatók.

Öngyilkos lett — mert félt a jövőtől!

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, máj. 16.

Tegnap délelőtt jelentették a beeskereki városi orvosi hivatalnak, hogy a (Temesvári) Mileityeva utca 57-es számú házban lakó Cluka József fáskamrájában felakasztotta magát. Az orvosi hivatal által kiküldött bizottság a jelentés tudomásul vétele után kiment a színhelyre és megvizsgálta a holttestet, amin külső sérülések nyomát nem állapították meg s így kétségtelen, hogy öngyilkosság történt.

A beeskereki királyi ügyészség az orvosi jelentésre, a boncolás mellőzésével megadta a temetési engedélyt, mivel büntény esetét nem látta fennforogni.

Az öngyilkosság előzményeiről, okáról és a végrehajtás módjáról tudósítónk igen érdekes részleteket tudott meg.

Cluka József 64 éves kómüves Kanusszan Katalinnal élt már hosszú idő óta vadházasságban. Kanusszan vallomása és a szomszédok kijelentése szerint jól éltek és sohasem volt közöttük komolyabb összetűzés. Cluka ennek dacára gyakran panaszkodott az asszony előtt, hogy nem bírja soká az életet, mert a mai nehéz élet terheit még a fiatalok is alig bírják el, az öregek pedig bizony összeroppannak annak

Bosszúból — gyilkolt.

Véres dráma a melence-kumáni országuton. Megleste és leütötte társát. — A gyilkost elfogták.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, máj. 16.

Ismét két szám a statisztika szerint — az egyik — mint lapunk más részén olvasható — önkézzel vetett véget életének, a másik pedig gyilkos bosszunak lett az áldozata. Mindkét szomorú esemény mögött ott húzódik a mai élet, a mai erkölcs, mely mindent megsemmisít, amit az évtizedes szülői nevelés, vallási érzés az emberekbe beléoltott.

Ez alkalommal a melence-kumáni országút volt a véres dráma színhelye, az áldozata egy alig tizen-nyolc éves melencei parasztleány, a tettes pedig hasonló koru és foglalkozású melencei lakos. A gyilkosság részleteiről tudósításunk a következő:

Uzsics Milos régi haragosa volt Adamov Veszeln falujabeli földművestársának. Uzsicsban már régebbi idő óta forhatott a bosszu gondolata és csak alkalomra leshetett, hogy véres tervét keresztülvihesse. Hétfőn délután ugylátszik elérkezettnek látta a várva-várt időt, mert elhatározta, hogy ezen a napon végez szerencsétlen ellenfelével. Kora délután kiment tehát egy erős doronggal felfegyverkezve a melence-kumáni országútra, ahol az országút melletti árokban elhelyezkedve várta be a találkozás pillanatát. Mintegy egy-két órai várakozás után, tényleg feltűnt a távolban Uzsics alakja, aki szerencsétlenség

gére egyedül jött és mit sem sejtve közeledett Adamov rejtkehelye felé. Alig hagyta el néhány lépéssel a sűrű bokrot, a türelmetlen, bosszútól lihegő Uzsics kiugrott a rejtke-ből és nagyot kiáltva ráugrott a védtelen legényre. Néhány pernyi dulakodás következett, néhány kétségbeesett jajkiáltás és a szegény Adamov Veszeln élettelenül, véres fejjel terült el a kemény földön. Uzsics a véres botot otthagya a helyszínen, maga pedig bement a községbe, ahol később a esendőrség elfogta és letartóztatta.

A gyilkos tegnap este óta a melencei esendőrség foglya. Kihallgatása folyamatban van és így a büntetés egyes részletei még nem tisztázódtak. A esendőrség valószínűleg a mai nap folyamán beszállítja a tettest a beeskereki ügyészség fogházába.

A szerencsétlen véget ért Adamov Veszelnit tegnap délután a beeskereki ügyészség rendeletére felboncolták. Magyar Károly dr. és Jak-sity Zsika dr. törvényszéki orvosok, Klarity Franjo vizsgálobíró és Mijatov Mija királyi ügyész tegnap délelőtt kiutaztak Melencére, hogy a boncolást elvégezzék, illetve a nyomozás további vezetését illetőleg utasítsák a esendőrséget. A boncolás megállapította, hogy a halált nagy erővel, kemény tárgy által tett ütések okozták.

SZINHÁZ

Revizor.

Szomorú és egyúttal vig estéje is volt tegnap Veliki Beeskerek közönségének a színházban. Szomorú, amennyiben a szindarab, Gogoly klasszikus vígjátéka: Revizor kitűnően feltárta a nézőközönség előtt Oroszország szomorú állapotát a XIX. század elején. A mai kor embere, hogyha e szindarabot végignézi, szinte csodálkozva kérdezi: hát tényleg volt olyan nemzedék és kor az emberiség történetében, mikor ily korrupció is fennállott. Szinte mesének látszik, pedig szomorú valóság. És ha tekintetbe vesszük még, hogy az emberiség a nagy anyagi kultúra és műveltség mellett erkölcsileg sem igen haladt előre, sőt talán visszamaradt, arra a következtetésre jutunk, hogy az a sok rossz, amelyet Gogoly e vígjátékában lerajzol, tényleg ma is fennáll a társadalomban, csak hogy más alakban. Oroszország társadal-mában, akkor különösen a bürokrá-csiában, a legutolsó szolgától a legmagasabb revizorig mindenki zsarolt és csal, „többet, mint amennyit állásánál és méltóságánál fogva szabad lett volna”. A kereskedői osztály sem volt jobb, mindenki ki-

hasznalta a szegény muzsikot. De hát a mai korban, különösen most a világháború lezajlása után mindez nincs meg? Nem válnak-e most is ugyyszólván 24 óra alatt milliomo-sokká az emberek másnak a rovására? Oh igen! Csak hogy nem akadt egy Gogolyunk, ki a mai kor korrupcióját úgy dramatizálhatta volna mint azt az orosz Gogoly tette, hogy az utókor nevéssen ki minket, mint mi most kinevetjük a XIX. század embereit. Különben a színészek és színésznők is, eltekintve a kisebb hibáktól, hol nem volt meg a kellő természetesség, nagyon jól játszottak. Az első felvonás kissé unalmas volt, de annál érdekesebbek voltak a többiek. A közönség beleéltte magát a szindarabba. Azok, kik Gogoly e művét nem tudják kellőleg értékelni, talán nem is élveztek annyit, azoknál a ma természet-ellenesnek látszó korrupció egy ki-esít csökkentette a hatást. A masz-kirozás véleményünk szerint túl erős volt, a sugó pedig oly hangos, mint a színész maga. A tegnapi sugó direkt büntetést érdemelt volna.

Gy.

Az orosz delegáció jóakarata

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Genua, máj. 16.

Rakovszki orosz delegátus, az orosz küldöttség állásfoglalásáról a következőket mondotta:

A politikai albizottság válasza még nem érkezett az orosz delegációhoz, azért csak azokra a közlésekre van utalva, amelyeket egyes személyektől kapott. Sajnálatos értesültünk arról és csodálkozunk is azon, hogy a hatalmak a mi tanácsunk kikérése nélkül megváltoztatták javaslatainkat és az ügyünkben nem egy vegyesbizottságot, hanem egy két-tős bizottságot jelöl ki. Mi ennek dacára elmegyünk a bizottság tárgyalásaihoz, miután minden alkalomat fel akarunk használni arra, hogy jóakaratainkat kimutassuk. Azonban eleve kijelenthetjük, hogy nem fogadjuk el azt a felté-telt, hogy a bizottság három hó-napra tervezett tárgyalásai alatt, ne köthessünk szerződéseket. A tárgyalás színhelye szintén nem rokonszenves nekünk, mert Hol-landiával semmiféle kapcsolatunk sincsen.

Genua, máj. 16.

A politikai albizottság mai ülésére meghívták az orosz delegációt is, hogy megkérdezzék, elfogadja-e a nagy hatalmak ajánlatát, vagy sem. Hogyha az orosz delegáció az ajánlathoz hozzájárul, a két küldött ség táviratozni fog a kormányának és felhatalmazást kér az egyezmény aláírásához.

Genua, máj. 16.

A magyar delegációval ma közölték, hogy noha Lloyd George a kisebbségi kérdés felvetése mellett foglalt állást, a kérdést a csehek ellenszögülése miatt mégsem lehet szóvá tenni. A magyar delegáció szakértői erre elhatározták visszavonulást Budapestre.

MÚJÉGRE

a díjazásokat
elfogadjuk.

Hiller, Steinitzer és Tsai sörnagykereskedés.

Petróleum-háború — Genuában

A „Torontál” genuai konferenciára kiküldött tudósítójától.

Genua, május 16.

Lloyd George azt mondta, hogy az egész világnak figyelnie és megkönnyebbülten kell fellélegznie. Azonban nem így történt. A népek békéjét ismét veszély fenyegeti, mivel Genua mindenki számára — talán csak Szovjetországot kivéve — családást hozott. Elég volt egyetlen kérdés, hogy a szövetséges és szövetséget hatalmak között nyugtatás törjön ki, egy olyan kérdés, amely erősebbnek bizonyult, mint az entente, amely azt könnyen meg is bonthatja: a petróleum-kérdés. A régi harc, amely a háború előtt egy amerikai és egy európai petróleum-koncern között dult, a háború után még fokozódott és mind nagyobb területeket érint, jobban uralja a politikát, mint bármely kérdés. Érdekesnek tartom ennek az évtizedek óta dúló, de mostan oly szomorúan aktuálissá vált petróleum-harcnak rövid történetét vázolni a Genuában jelenlévő petróleum-fejedelmek közlései alapján.

Egész 1900-ig az amerikai Standard Oil Co. volt a világpiac egyeduralmója. 1913-ban azonban már a Royal Dutch veszélyeztette a Standard hegemoniáját és azóta erős harc dult a világhatalomért. A németalföldi Royal Dutch 1907-ben megállapodást létesített az angol Shell Co.-val és egy aránylag rövid idő alatt, 1903-tól 1913-ig olyan sikerrel vezette a harcot Európában, Ázsiában, Afrikában és Ausztráliában a Standard ellen, hogy az kénytelen-kelletlen belenyugodott abba, hogy az európai koncern osztozkodjék a világpiac feletti uralomban az ő vezetése alatt álló amerikai trösztel. A Royal Dutch azonban nem nyugodott, míg a Standard hazájában is felvette a harcot. Raktárakat létesített San-Franciscóban, Seattleben, Montrealban, Oklahóban, Kaliforniában és Texasban saját finomítókkal, mint erélyes versenytárs lépett fel. A világháború ekkor a harcban fegyverszünetet hozott, azonban 1918-ban a régi konkurencia ismét kiújult, mert a Royal Dutch megszerezte a mexikói Eagle Oil Co.-ot és ezzel együtt a vezető pozíciót a világpiacra.

Ezzel párhuzamosan azonban az angol és francia kormányok is mindjobban rájöttek arra, hogy milyen nagy fontossága van egy politikai, mint gazdasági tekintetben a kőolajforrások birtoklásának. Míg 1914 tavaszán csak a francia újságok tárgyalták a perzsa és mezopotámiai kőolajvidékek fontosságát, addig már 1914 júliusában az angol parlament a kormányt felhatalmazta, hogy érdekeltséget vállaljon az Anglo-Persien Co.-nál. Így az angol kormány közvetlen birtokába jutott annak a koncepciónak, amely a Perzsiában levő kőolajforrások kiaknázására vonatkozott. Az angol kormány azért kényszerült erre a lépésre, mert hadihajóinak petróleummal való ellátását függetleníteni akarta Amerikától. A háború alatt a petróleumforrások nagy fontosságát mindkét hatalmi tényező még jobban felismerte. A központi hatalmak a Bresztlitovszkban és Bukarestben kötött békekben arra törekedtek, hogy minél több petróleum koncessziót biztosítsanak maguknak. Az entente hatalmak viszont 1917-ben szövetségi bizottságot alakítottak a petróleum-kérdés szabályozására. A háború alatt azon-

ban mindinkább nyilvánvaló lett, hogy a nyugati hatalmak a petróleum-kérdésben Amerikával szemben függő helyzetben vannak és ez a helyzet addig nem fog megváltozni, míg a nyugati hatalmak nagy petróleumterületek felett politikai hegemoniát nem szereznek. Ez a cél foglalkoztatja azóta ugyancsak Franciaországot, mint Angliát. A fegyverszünet megkötése óta sok diplomáciai megállapodás és szerződés jött létre a petróleum-ügy rendezése céljából. Így szerződéseket kötöttek Törökországgal, Romániával és Lengyelországgal. 1919 áprilisában az angol és francia kormányok egymás között létesítettek megállapodást. Ugyanakkor a két kormány arra nézve is megállapodott, hogyan osztják föl Németország romániai petróleum érdekeltségeit. 1919 decemberében Lloyd George és Millerand elhatározták, hogy a két ország közösen fog működni úgy Mezopotámiában, mint Oroszországban, Romániában és Lengyelországban, valamint az angol és francia gyarmatokon. Ez a nevezetes megállapodás Sanremóban történt. Ezen megállapodások következtében a Standard és a Royal Dutch közötti háború egészen új formákat vett fel és politikai természetűvé lett. Az angol kormány, hogy magát Amerikától függetlenítsen, a Standard ellen mindenben a Royal Dutch-Schell-csoportot részesítette előnyben. Az angol kormány támogatásai az európai koncern még nagyobb erővel láthatott hozzá a világpiac feletti hegemonia megszerzéséhez.

Franciaország azonban 1920-ban már nem látta biztosítottak érdekeit, ha Angliával tovább halad és 1920 őszén megalakult a Franco-American Standard. Ezen transz-akció révén az amerikai tröszt már részesedett Franciaország galíciai és romániai érdekeltségében és méginkább megerősödött akkor, amikor a lengyel Nobel részvénytársasággal érdekközösségre lépett. Még élénk emlékeztetben van, hogy Amerika milyen erélyesen tiltakozott az angol kormánytól a mezopotámiai terjeszkedés ellen és a sevréi békeszerződés revíziójánál a keserűhangú jegyzékváltás még nagy szerepet fog játszani. Néhány hónap előtt már ugylátszott, hogy közlekedés jön létre az amerikai és angol érdekek között, most azonban ismét újra fellángolt a harc. A különböző érdekcsoportok az oroszországi koncepció birtokáért folytatnak most nagy küzdelmeket. Az a jelszó, amelyet Berenger francia szenátor adott ki, hogy a petróleum feletti uralom a világhatalmat jelenti, az angol politika vezérmotívuma

lett. Ezért olyan előzékeny Lloyd George Szovjetországgal szemben és ezért csitítgatja folyton a harcias franciákat. Egyelőre nem lehet megállapítani, hogy milyen megállapodásokat létesítettek már az oroszok és az angolok, mert minden híresztelést azonnal megcáfolnak. Mindenesetre még sok bajt fog okozni a petróleum-kérdés egy Európában, mint Amerikában. Az egyetlen megoldás az volna, ha az érdekelt csoportok zónákra osztanák érdekeltségeiket úgy a források, mint pedig a fogyasztó országok tekintetében.

Az utódállamokra nézve nem lesz érdektelen megállapítani azt, hogy a régi osztrák vállalatok: a Galicia, a Kárpáti, a Fanto, a Schodnica, francia vezetés alatt álló csoportok kezeibe kerültek. A később keletkezett vállalatok is már francia befolyás alatt állnak. Egyedül a „Lumen” vállalat az, amelynél az osztrák tőke még valamiképpen egyensúlyban van az idegen tőkével, amely ebbe a lengyel vállalkozásba is már bevonult. Lengyelországnak egyébként Középeurópában még óriási szerepe lesz a galíciai petróleumforrások miatt. Ugyanis Romániát kivéve, az összes utódállamok, úgy Csehszlovákia, mint Ausztria, Magyarország és Jugoszlávia, valamint Németország és a balti államok is a galíciai petróleumra vannak utalva. A petróleum-háborút tehát az utódállamok is a legnagyobb érdeklődéssel kellene kísérniük, mivel nem lehet rájuk nézve egészen közömbös, hogy ez a hosszú harc, amely mostan még sokkal erősebben folyik, mint az előző két évtizedben, hogyan fog végződni?

A kiadóhivatal telefonja ... 21.
A szerkesztőség telefonja 281.

Volt-e Ön már a
**Kotárka-
vendéglőben?**
Ha nem, úgy keresse fel mielőbb,
mert a legjobb italt és izle-
tes házikosztot csak
ott kaphatja. 816

Egy jó állapotban levő 818
nagybögő
eladó.
Bővebbet a Lenhardt-féle hangszerüzletben.

Belgradi Aszfalt és Kátrány- vegyitermékek Gyára **Beograd**

Vuk-Karadjica 6.

Gyártmányai:
Grozit bőrfedellemez, aszfalt-
lemez, kátránylemez, aszfalt-
eiszigetelőlemez, kőszén-
kátány, karbolineum, face-
ment, szurok, vaslack, aszfalt
Blumen, stb. 796

Sürgönyeim: Grozít Beograd.
Telefon: 806

520—922. sz.

809

Árverési hirdetés.

Jarkovac község vadászati jogát május hó 23-án d. e. 10 órakor a községi tanácssteremben hat évi időtartamra és pedig 1922 július 1-től 1928 július 1-ig nyilvános árverésen bérbeadja.

Feltételek a községi jegyzői irodában megtekinthetők.

Az előjárásig.

Javításokhoz és egyéb
molnári teendőkhöz értő
főmolnárt
keres 815
„Posavina umjetni mlín” Sisak, Jugoszlavija.

Eladó szabadkézből egy új
ház
fűszerüzlettel, trafik és italmérsi en-
gedéllyel, forgalmas helyen. Meg-
egyezés esetén beköltözhető.
II. külfek, 62. szám (Dr. Heinermann-
szanatórium mellett) 806

Könyvelő
— magyar-német levelező kerestetik.
Szerb nyelvet tudók
előnyben részesülnek. 805
Krausz Fia cégnél, Debeljacsa

Eladó egy komplett
modern
ebédlőberendezés
és egyéb butoridarabok. Bővebbet
Szeigrad Antal asztalosmesternél,
802
Geteova (Német) u. 2855.

Kő- és mészművek.
MÉSZ 781
fával égetett
garantált
kőmentes
Vagononkint szállítja: L LEITNER,
Oslijek 1., Šamačka u. 7 -- Telefon 568.

Eladó egy Kirchner gyártmányú
kőrszalagfűrészt,
6 q nehéz; 17 coil vastag fat is
elvá. : : : Ára 40.000 korona.
Pável Todor, Vel. Torak. Hász. 15.

Tetőtől talpig
félruház
(csecsemőtől 18 éves korig) a
Tulipán
Gyermekek Otthon
Darvas Jenő
az összes gyermekruházati cikkek
különlegességeinek áruháza
Budapest
IV., Koronaherceg-utca
8/a.